

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Tämä on rinnakkaistalenne. Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Nikupaavo, Ulla (2019). Päätoimittajalta: Uskallammeko kertoa säteilyriskeistä? Radiografia 5, 3.

Radiografia 5/2019

Päätoimittajalta

Ulla Nikupaavo

Uskallammeko kertoa säteilyriskeistä?

Mitä vastaat, kun vanhempi kysyy, paljonko lapsi saa säteilyä tästä röntgentutkimuksesta ja minkälaisen riskin se lapselle aiheuttaa? Viime vuonna julkaistun tutkimuksen mukaan sekä röntgenhoitajat että lääkärit välttelevät riski-hyöty -keskustelua pediatriassa kuvantamisessa. Säteily tuo mieleen ikäviä asioita: vaaraa, syöpää, mutaatioita, ydinonnettomuuksia ja niin edelleen. Eikä vanhemmissa ja lapsissa haluta herättää huolta.

Lapsilla ja heidän vanhemmillaan on kuitenkin oikeus tietoon. Säteilylain mukaan lähettävän lääkärin velvollisuuksiin kuuluu informoida säteilylle altistuvaa tai hänen edustajaansa toimenpiteen tai hoidon hyödyistä ja mahdollisista haitoista sekä vaihtoehtoisista menetelmistä. Ymmärrettävästi ja rehellisesti annettu tieto ottaa asianosaiset mukaan päätöksentekoon: suostummeko vai kieltäydymmekö altistuksesta.

Mutta miten osaamme viestiä säteilyn riskeistä ja käydä keskustelua riskeistä ja hyödyistä pediatriassa kuvantamisessa oikealla tavalla? On eri asia informoida aikuista potilasta kuin lapsen vanhempaa. Vanhemmat kokevat olevansa vastuussa lapsensa hyvinvoinnista, eivätkä halua tuottaa hänelle vahinkoa.

Esimerkiksi WHO on julkaissut oppaan, jossa kerrotaan säteilyriskiviestinnästä ja riski-hyöty -keskustelusta (Communicating radiation risks in paediatric imaging: Information to support healthcare discussions about benefit and risk, 2016). Opas sisältää runsaasti käytännönläheisiä esimerkkejä asiasisällöistä, jotka liittyvät keskustelun keskeiseen sanomaan ja sitä tukeviin lisätietoihin ja havainnollistamiskeinoihin.

Pieni potilas ei välttämättä osaa huolestua säteilystä, vaan pikemminkin itse tutkimuksesta. Tässä apuun tulevat erilaiset lapsille suunnatut ohjeet, oppaat ja videot. Niitä on saatavilla entistä enemmän ja niitä tuottavat sekä terveydenhuollon organisaatiot että oppilaitokset. Hyvässä oppaassa on huomioitu lapsen ikä ja kehitysvaihe. Visuaalinen, selkeä ja rauhallinen etukäteän annettu tieto auttaa lievittämään pelkoja ja stressiä tulevaa tutkimusta kohtaan. Siitä voikin muodostua jännittävä ja hauska seikkailu.